

Dnr 247.03.433 Styrelsen
Härnösand

Ink 2004 -03- 05

Dnr 511-4387-03

BILDANDE AV LÖVLUNDS NATURRESERVAT I SOLLEFTEÅ KOMMUN

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Reservatets benämning	Lövlunds naturreservat
Objektnummer	2202099
Natura 2000 kod (Sitecode)	SE 0710165
Kommun	Sollefteå
Socken	Ramsele
Fastighet	Lövlund 1:48
Markägare	Sollefteå kommun
Lägesbeskrivning	Väster om Lafssjön, 9 km väster om Ramsele
Karta	19G NV
Mittpunkt	X: 1523249, Y: 7047926
Gräns	Reservatets gräns är markerad med heldragen linje på karta, se bilaga 1
Area	33 ha
Därav landareal	33 ha
Naturtyper	Örtrik näringsrik granskog 13 ha, rikkärr 10 ha, tallungskog 3 ha, övrig grandominerad skog 7 ha.
Naturgeografisk region	30 a; Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Reservatsförvaltare	Sollefteå kommun
Fastighetsförvaltare	Sollefteå kommun

BESLUT

Med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Sollefteå kommun det område som utmärkts på bifogad karta i bilaga 1, som naturreservat.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar Sollefteå kommun i enlighet med 7 kap, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m (1998:1252), att de föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser som framgår av detta beslut skall gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller från det datum som anges i länets författningssamling, även om de överklagas.

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m, ansvarar Sollefteå kommun för förvaltningen av reservatet.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m (1998:1252) beslutar Sollefteå kommun att fastställa bifogad skötselplan i bilaga 2.

SYFTET MED RESERVATET

Syftet med reservatet är att långsiktigt bevara orkidén guckusko, samt de värdefulla naturmiljöerna rikkärr och örtrik näringsrik granskog. Eftersom området ingår i EU:s nätverk av värdefulla naturområden, Natura 2000, skall denna art och dessa två naturmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv upprätthållas i gynnsam bevarandestatus. Syftet är också att bevara den i övrigt höga artrikedomen av främst kärlväxter.

Inom ramen för ovanstående, är syftet även att hålla området tillgängligt för allmänheten.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning
2. borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa, anordna upplag eller bedriva täkt i någon form
3. dika eller dämna
4. dra fram permanent mark- eller luftledning, stängsel eller hägnad anlägga våg, led eller spång
5. fälla eller skada växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller utföra skogsvårdande åtgärder
6. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel
7. inplantera djur, växter eller andra organismer
8. framföra motordrivna fordon annat än i samband med uttransport av skjutna älgar, varvid särskilda anvisningar ska följas, se skötselplanen

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet

1. upphuggning och markering av reservatsgränsen
2. uppsättning av informationstavlor
3. anläggning och underhåll av stigar
4. uppförande och underhåll av rastplats
5. skötsel av skogsmarken enligt skötselplan
6. undersökningar av djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden i enlighet med anvisningar i skötselplanen

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar
2. plocka eller gräva upp växtdelar eller på annat sätt skada vegetationen. Bär och matsvamp för husbehov får dock plockas
3. framföra motordrivet fordon
4. rida eller cykla i terrängen
5. skada mark och block
6. medföra ej kopplad hund
7. utföra vetenskapliga undersökningar utan kommunens tillstånd
8. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande
9. fånga och insamla ryggradslösa djur
10. sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift
11. klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet

Föreskrifterna under C gäller från det datum som anges i länets författningssamling.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÅLEN FÖR BESLUTET

Sammanfattande beskrivning

Inom det område som utgör Lövlunds naturreservat finns en mycket hög artrikedom av främst kärlväxter, betingad av de kalkrika lösa jordarter som av inlandsisen förts till den nordvästra delen av kommunen från Jämtland.

Naturmiljön i området kan till största delen karaktäriseras som rikkärr respektive örtrik näringsrik granskog, två naturtyper som Sverige enligt EU:s art- och habitatdirektiv har ansvar för att bevara inom Natura 2000-nätverket.

Lövlunds rikkärr är en av landets rikligaste guckuskolokaler, med totalt 7684 plantor inom reservatet, enligt en räkning som gjordes sommaren 2002. Guckuskon är rödlistad i Sverige och liksom övriga orkidéer också fridlyst. Arten finns upptagen bland de växter som EU anser särskilt skyddsvärda i europeiskt perspektiv, enligt art- och habitatdirektivets bilagor. Sverige har troligen huvuddelen av den europeiska populationen inom landet. Anledningarna till att guckuskon är hotad är bl a att den missgynnas av dikning, och trampskador på marken. Den växer helst halvöppet och missgynnas därför både av slutavverkning och igenväxning av halvöppen mark.

Andra rödlistade arter i området är skogsfru, *Epipogium aphyllum*, lappranunkel, *Ranunculus lapponicus*, doftticka, *Haploporus odoratus*, kryddspindling, *Cortinarius percomis*, gul lilariska, *Lactarius flavidus*, olivinkremla, *Russula olivina* samt skrovellav, *Lobaria scrobiculata*. Dessutom finns ett flertal mindre vanliga arter som inte är rödlistade.

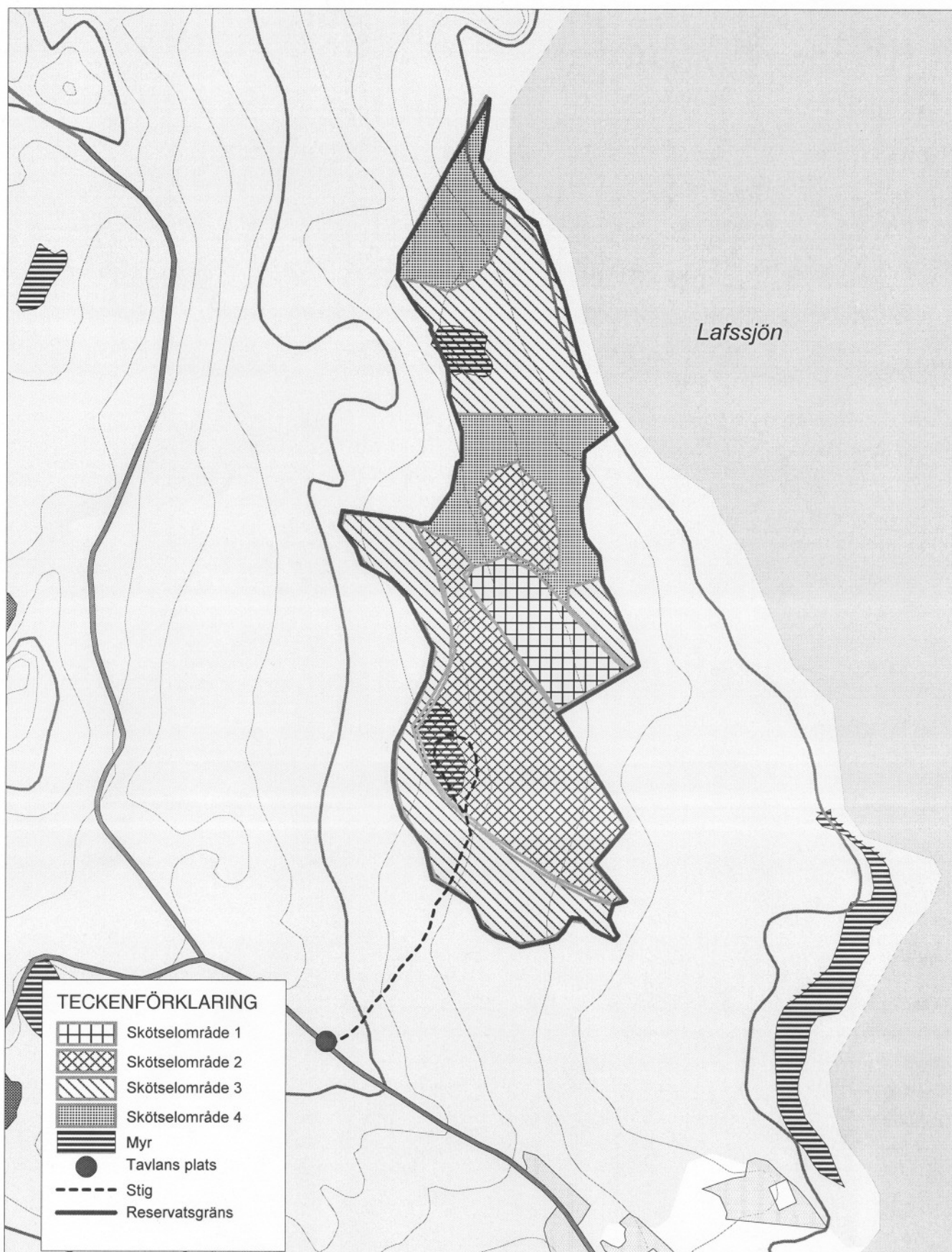
Ärendets beredning

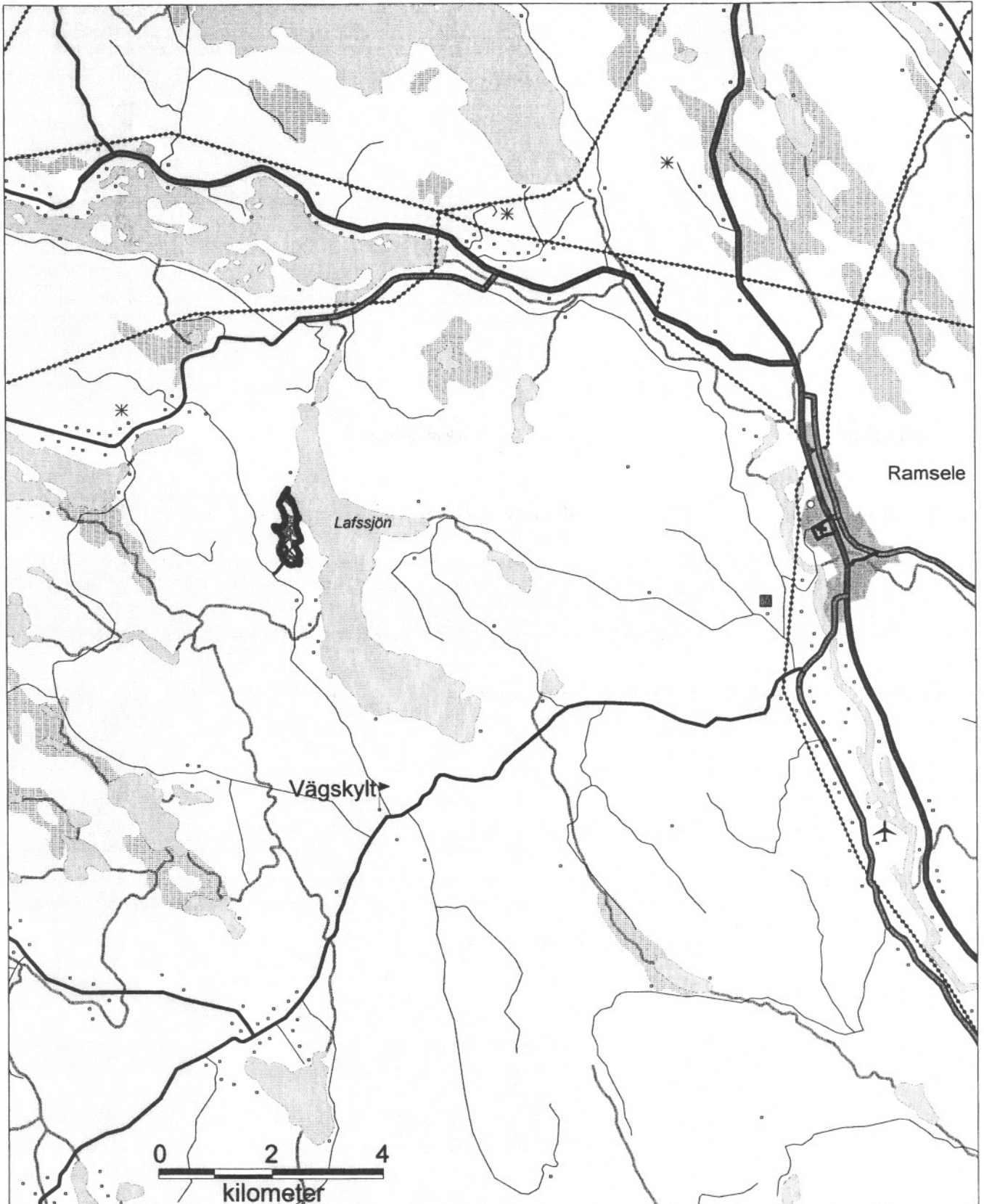
Lövlunds rikkärr med sina orkidéer har länge varit kända av folk i trakten. Hur mycket guckusko som egentligen fanns upptäcktes av Fältbiologerna 1986. Då var området kraftigt dikat för att gynna skogsproduktion på marken. I samråd mellan Länsstyrelsen, Skogsvårdsstyrelsen och Sollefteå kommun, beslutades att Skogsvårdsstyrelsen och Sollefteå kommun skulle dela på kostnaderna för att lägga igen 2,5 km av de diken som grävts fem år tidigare.

Lövlunds rikkärr finns redovisat som ett naturvårdsobjekt (nr. 83 240) vid länsstyrelsen och är av regeringen föreslaget att ingå i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Några motstående intressen finns inte redovisade i kommunens översiktsplan (1990-08-27).

Bilagor

- 1 Beslutskartor A och B
- 2 Skötselplan

SKÖTSELPLAN FÖR LÖVLUNDS NATURRESERVAT

Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att långsiktigt bevara orkidén guckusko, samt de värdefulla naturmiljöerna rikkärr och örtrik näringsrik granskog. Eftersom området ingår i EU:s nätverk av värdefulla naturområden, Natura 2000, skall denna art och dessa två naturmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv upprätthållas i gynnsam bevarandestatus. Syftet är också att bevara den i övrigt höga artrikedomen av främst kärlväxter.

Inom ramen för ovanstående, är syftet även att hålla området tillgängligt för allmänheten

Syftet skall nås genom:

- att återställa hydrologin, samt att hålla kärren och skogen lämpligt öppna så att guckuskon gynnas och artrikedomen av övriga kärlväxter består.
- att tillgängliggöra området genom information och anordningar för allmänheten.

En åtgärdsplan där skötselåtgärderna beskrivs i detalj kommer att tas fram. I huvudsak innebär skötseln plockhuggning av barrträd och igenläggning av diken.

Beskrivning av området

Biologiska bevarandevärden

Lövlunds ängskärr ligger i en östsluttning ner mot Lafssjön. Området utgörs av en mosaik av öppna ytor med topogena kärr tillsammans med skogskärr, sumpskog, samt en mindre del fastmark. Kärren domineras av fastmattor.

Vegetationen visar på den tydliga kalkpåverkan som kännetecknar den västra delen av kommunen. Förutom flera kalkgynnade mossor, olika högrörter och ormbunkar som dominerar fältskiktet, förekommer ett tiotal olika orkidéer. Guckuskon är den mest iögonfallande och lokalen är en av Sveriges rikligaste för guckusko, med över 5000 blommande exemplar 1986 (Åström, K. 1986). Sommaren 2002 räknades totalt 7684 plantor, varav 2012 blommande, inom reservatet.

Förutom guckuskon finns följande rödlistade arter i området: skogsfru, *Epipogium aphyllum*, lappranunkel, *Ranunculus lapponicus*, dofticka, *Haploporus odoratus*, kryddspindling, *Cortinarius percomis*, gul lilariska, *Lactarius flavidus*, olivinkremla, *Russula olivina* samt skrovellav, *Lobaria scrobiculata*. Dessutom finns ett flertal mindre vanliga arter som inte är rödlistade.

Skogen är något olikåldrig och grandominerad med inslag av senvuxen gran, tall och enstaka grova sälgar, varav några med doftticka på.

Lövlundsmyrarna finns även omskrivna i Våtmarksinventeringen (Länsstyrelsen, 1994), och "Hotade skogsväxter i Ångermanland" (Länsstyrelsen, 1988).

Kulturmiljövården

Enligt fornminnesregistret finns flera fornlämningar längs Lafssjöns västra strand. Samlingar och spridda förekomster av skärvsten indikerar att det funnits en eller flera forntida boplatser på mark som idag är sjöstrand. I den del av reservatet som gränsar till sjön har man på två ställen, på några kvadratmeter av stranden, funnit sådana samlingar av skärvstenar. Forntida boplatser är skyddade av lagen (1988:950) om kulturminnen mm.

Historisk markanvändning

Området ligger ca 700 meter norr om Lövlund, ett nybygge som uppodlades under 1770-talet. En för den tiden stor vattensåg anlades i början av 1800-talet vid Lövlundsån, söder om byn, vilket gjorde att byn blomstrade, men också att avverkningarna i trakten ökade. Sågverket var ännu i drift i slutet av 1860-talet, men exakt när verksamheten upphörde är oklart.

En karta från 1857 som upprättades vid laga skifte, visar att marken i reservatet tidigare delvis var slättermark, d v s mark som man slog med lie och samlade hö till kreaturen ifrån. Merparten av slättermarkerna var troligen öppna och fria från skog. Av de vanligt förekommande skiftesnamnen innehållande "rå", som i t ex "slåträ" och "käl", som i "källand" eller "grankäl", förstår man att marken till stora delar var ganska blöt. Större delen av marken som ingår i reservatet var inhägnad i syfte att utestänga skogsbetande boskap från de värdefulla vinterfodermarkerna. Under storhetstiden fanns i Lövlund ett 60-tal kor och 12 hästar. När slätterhävden upphörde nyttjades området troligen till bete under en period fram till att även skogsbetet upphörde.

I början av 1980-talet grävdes ca 10 km diken på Lövlundsmyrarna i syfte att öka skogsproduktionen. Fem år senare lades 2,5 km av dikena igen, när man upptäckte den enorma mängden guckusko. Eftersom ingen ännu gjort någon uppföljande inventering av florán, är det oklart exakt vilken påverkan dikena har haft, men igenväxningen av öppna ytor har med säkerhet ökat. Huvuddelen av dikena ligger inom reservatet.

Friluftsliv

Folk i trakten har länge känt till guckuskorna på Lövlundsmyrarna, men idag besöks området i mycket liten omfattning.

Indelning i skötselområden

De naturvärden som motiverar ett skydd av området, kräver sannolikt en anpassad skötsel för att kvarstå. För att uppnå målet om bibehållen artrikedom ska senast under 2005 skötsel påbörjas i stora delar av området. Innan skötselåtgärderna påbörjas ska en mer detaljerad åtgärdsplan tas fram.

Området har delats in i 4 skötselområden, se karta A i bilaga 1.

Skötselområde 1

Området består av tallungskog med rester av en kalkgynnad flora i markskiktet. Vid tiden för laga skifte betecknades området mestadels som ”stenbunden skogbeväxt backe”.

Mål

Målet är att utveckla ett flerskiktat, olikåldrigt och luckigt bestånd, gärna med lövinslag. Förutsättningar för den artrika floran att hämta sig efter hyggesfasen och utvecklas vidare, ska finnas i form av partier med omväxlande glesare och tätare skog.

Skötselåtgärder

Uppväxande bestånd ska röjas och gallras fläckvis, beroende på hur markfloran utvecklas. Asp, al, rönn och sälg ska speciellt gynnas. Inom ramen för åtgärdsplanen kommer diken att läggas igen.

Skötselområde 2

Området består av mer eller mindre öppna rikkärr med artrik markvegetation. År 1857 fanns inom området omväxlande slättermark och skogbevuxen mark, blötare och något torrare partier.

Mål

Målet är att återställa hydrologin till ett mer naturligt tillstånd, samt att bevara kärren relativt öppna. Detta ska ge förutsättningar att bevara den artrika markvegetationen och framförallt bestånden av guckusko.

Skötselåtgärder

Lövuppslag i öppnare delar av området ska begränsas genom slyröjning. Alla åtgärder måste ske manuellt för att inte skada mark och vegetation. Inom ramen för åtgärdsplanen kommer diken att läggas igen.

Skötselområde 3

Området består idag av örtrik näringsrik granskog av varierande fuktighet och slutenhet. Vid tiden för laga skifte var huvuddelen av området skogbevuxet på fuktig mark.

Mål

Målet är att hålla skogen någorlunda öppen i anslutning till guckuskobestånden, samt att återställa hydrologin till ett mer naturligt tillstånd. Detta ska ge förutsättningar att bevara den artrika markvegetationen och framförallt de spridda bestånden av guckusko som finns.

Skötselåtgärder

Där skogen slutit sig mycket runt guckuskobestånden ska plockhuggning eller luckhuggning av barrträd ske för att öka ljusinsläppet till marken. Lövträd, gamla träd och död ved bör gynnas. Alla åtgärder måste ske manuellt för att inte skada mark och vegetation. Inom ramen för åtgärdsplanen kommer diken att läggas igen.

Skötselområde 4

Dessa partier bestod vid tiden för laga skifte huvudsakligen av skogbevuxen, något torrare och stenbunden mark. Förhållandena är desamma idag, med en något mindre artrik markflora än i de fuktigare områdena.

Mål

Målet är att gynna en luckig, olikåldrig skog med inslag av gamla och döda träd.

Skötselåtgärder

Området lämnas i stort sett för fri utveckling. Plockhuggning kan ske runt eventuella guckuskobestånd eller för att göra skogsstrukturen mer varierad. Lövträd liksom gamla och döda träd gynnas alltid.

Jakt

Jakträttsinnehavaren har att noga följa gällande lagar och bestämmelser rörande jakt, samt övriga för naturreservatet gällande föreskrifter. När jakt i reservatet pågår ska ett anslag sättas upp på informationstavlan vid vägen. Uttransport av skjutna älgar ur reservatet får endast ske med bandgående älgdragare.

Motorfordon

Ingen typ av motorfordon får köras eller användas inom reservatet. Undantaget är fordon som används vid skötselåtgärder enligt skötselplanen, samt bandgående älgdragare för uttransport av skjutna älgar.

Anordningar för friluftslivet

Målet för friluftslivet är att inom ramen för bevarandesyftet tillgängliggöra och informera om områdets naturvärden på ett pedagogiskt sätt. Med en ökad information i samband med reservatsbildning kan besöksfrekvensen komma att öka. Detta bedöms inte hota naturvärdena i reservatet.

Området nås lättast via skogsbilvägen mellan byarna Lövlund och Sandviken.

Vägskyltning till reservatet ska finnas i korsningen mellan vägen mot Lungsjön och vägen mot Lövlund, se karta B, bilaga 1.

En **informationstavla** sätts upp vid skogsbilvägen där en markerad **stig** går ner till reservatet, se karta A, bilaga 1.

I övrigt kommer **information** i form av en beskrivning av området, detaljerad vägbeskrivning, samt en bra karta över reservatet och dess närmaste omgivning att finnas på Sollefteå kommuns hemsida.

Utrymme för parkering finns efter skogsbilvägen mellan Lövlund och Sandviken, i anslutning till informationstavlan.

En delvis spånlagd **stigslinga** på ca 1 km kommer att iordningställas i södra delen av reservatet. Endast icke tryckimpregnerat virke ska användas för spånläggning.

En rastplats med bänkbord kommer att iordningställas i anslutning till stigslingan.

Inga **soptunnor** kommer att sättas upp, vare sig inom eller utanför reservatet. Besökare skall ta med sig eventuella sopor.

Utmärkning

Reservatet skall märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan, och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar, samt där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen (skogsbilvägar, stigar o s v).

Tillsyn

Sollefteå kommun, Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för tillsyn och skötsel av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Den som ansvarar för tillsyn är ansvarig för att utförda åtgärder och kostnader dokumenteras för att möjliggöra uppföljningar och utvärderingar. Hur ofta och på vilket sätt uppföljningen ska ske fastställs i åtgärdsplanen. Huvudsakligen kommer utvecklingen av guckusko kopplad till specifika åtgärder, att följas i små provytor. Dessutom kommer den totalräkning av guckusko som utfördes 2002 att återupprepas vart femte år för att följa utvecklingen av hela populationen.

Finansiering av naturvårdsförvaltning

Finansiering av iordningställande och årligt underhåll sker genom Samhällsbyggnadsnämnden, Sollefteå kommun.

Litteratur/Underlag

Åström K.1986. "Vägen ut i Ramseles natur". Ådalenkommittén, länsstyrelsens projektkontor.

Grundström S & Uppsäll S.1994. "Skyddsvärda våtmarker i Västernorrlands län. 1994:2". Länsstyrelsen Västernorrland.

Berg I & Öhrling H. 1988. "Hotade skogsväxter i Ångermanland". Länsstyrelsen Västernorrland.